

## PERSBERICHT

1 december 2015

### Rekenhof publiceert Boek 2015 over de Sociale Zekerheid



Het Rekenhof heeft zijn Boek 2015 over de Sociale Zekerheid voorgelegd aan de Kamer van Volksvertegenwoordigers. Het onderzoekt daarin de financiële toestand van de sociale zekerheid in 2014 en stelt een aantal onderzoeken voor naar het financieel beheer van de instellingen van de sociale zekerheid en naar de uitvoering van het socialezekerheidsbeleid.

#### Budgettaire en financiële toestand 2014

In een eerste hoofdstuk worden de ontvangsten en uitgaven van de sociale zekerheid voorgesteld.

In 2014 sloot de sociale zekerheid af met een positief resultaat van 718,3 miljoen euro. De ontvangsten van de Globale Beheren en het RIZIV-Geneskundige Verzorging bedroegen 85,2 miljard euro, d.i. 3,93 % meer dan in 2013. De socialezekerheidsbijdragen waren de belangrijkste financieringsbron (60 %).

De uitgaven bedroegen 84,5 miljard euro uit (+4,25 % t.o.v. 2013). Het grootste deel daarvan werd besteed aan de prestaties aan de sociaal verzekerden (88 %).

Bij de meeste prestaties zijn de uitgaven gestegen, behalve bij de werkloosheid. Daar daalden de uitgaven met 4,01 % ten opzichte van 2013 tot nagenoeg 9,6 miljard euro.

De hoofdoorzaak is de vermindering van de werkloosheidsuitkeringen, die 7,2 miljard euro belopen tegenover 7,5 miljard euro in 2013 (-4,48 %), als gevolg van zowel de daling van het aantal volledig uitkeringsgerechtigde werklozen als van het aantal tijdelijke werklozen. Ook kan worden gesignaleerd dat de uitgaven voor dienstencheques na een jarenlange stijging, in 2014 voor het eerst dalen naar 1,6 miljard euro (-1,94 %), onder meer doordat het aantal terugbetaalde dienstencheques verminderde (-0,9 %).

Net als in de voorgaande jaren was het kassaldo van het RSZ-Globaal Beheer gedurende het jaar 2014 overwegend negatief. In het verleden heeft het Rekenhof al aangedrongen op een betere afstemming van de thesauriebehoeften. De betaling van de staatstoelage en de alternatieve financiering moet meer rekening houden met het tijdstip waarop de socialezekerheidsbijdragen worden geïnd.

In een tweede hoofdstuk gaat het Rekenhof in op de kwaliteit van de begrotingsramingen en de uitvoering van de begroting. Ook worden de besparingsmaatregelen toegelicht die de regering bij de opmaak van de initiële en de aangepaste begroting 2014 genomen heeft, samen met de maatregelen op het vlak van de sociale zekerheid die beogen de concurrentiepositie van de

ondernemingen te versterken. Tot slot wordt aandacht besteed aan de strijd tegen de sociale fraude en aan de werking van de inspectiediensten die bij de fraudebestrijding zijn betrokken.

In een derde hoofdstuk komt specifiek de alternatieve financiering van de sociale zekerheid aan bod, d.i. de financiering door middel van een deel van de fiscale ontvangsten. In 2014 werd 16,4 miljard euro, d.i. 17,50% van de totale fiscale ontvangsten van de federale Staat, toegewezen aan de sociale zekerheid.

## **Financieel beheer en rekeningen van de OISZ**

Deel II van het Boek Sociale Zekerheid gaat in op de overlegging van de rekeningen door de openbare instellingen van sociale zekerheid (OISZ) en op audits die te maken hebben met het financieel beheer van de OISZ.

### **OISZ: Opvolging van de interne-auditfunctie**

In 2015 hebben bijna alle openbare instellingen van sociale zekerheid (OISZ) een eigen interne-auditfunctie of werken zij op dat vlak samen met een andere OISZ. Bij de oprichting en uitwerking van de interne-auditfunctie heeft het College van OISZ een grote rol gespeeld. Het Rekenhof vraagt dat dit College ook in de toekomst de ontwikkelingen op het vlak van de interne audit blijft opvolgen.

### **OISZ: Overeenstemming van de rekeningen-courant**

Het Rekenhof heeft onderzocht of de financiële stromen tussen de OISZ met elkaar in overeenstemming zijn. Dat blijkt inderdaad het geval voor de overdrachten tussen de RSZ en andere OISZ binnen het Globaal Beheer, dankzij het overleg tussen de OISZ in de Commissie voor Financiële Problemen. Ook de overdrachten vanuit het Globaal Beheer sluiten aan met de ontvangsten die de ontvangende instellingen in hun boekhouding en rekeningen registreren. Buiten het Globaal Beheer en tussen OISZ onderling zijn er echter verschillen die niet altijd kunnen worden verklaard. Die zijn soms te wijten aan het tijdstip van boeking of aan de boekhoudkundige registratie.

Het Rekenhof dringt aan op maximale transparantie tussen de stortingen aan de OISZ en de ontvangsten afkomstig van de OISZ. Compensatie tussen ontvangsten en uitgaven moet worden vermeden. Het College van de Administrateurs-Generaal van de OISZ zou een procedure moeten uitwerken om de financiële stromen tussen de verschillende OISZ regelmatig met elkaar in overeenstemming te brengen.

De stand van de rekeningen en de huidige rapportering geven onvoldoende detail en verschaffen geen duidelijkheid over de verschillen. De schuldenstaat die de OISZ sinds 2013 als bijlage aan hun rekeningen moeten toevoegen, is te weinig gedetailleerd en heeft in zijn huidige vorm weinig toegevoegde waarde. Het Rekenhof vraagt daarom dat de OISZ in onderling overleg en in overleg met de Commissie voor de Boekhoudkundige Normalisatie de schuldenstaat zouden aanpassen en eventueel uitbreiden met een vorderingenstaat.

### **RIZIV: Indexering van de uitgaven voor de ziekteverzekering**

Tot nu toe werd het globale uitgavenniveau voor de ziekteverzekering anders geïndexeerd dan de uitgaven voor de verschillende geneeskundige sectoren. Die regel komt vanaf 2016 te vervallen. Hiermee verdwijnt een instrument voor uitgavenbeheersing dat niet werkzaam was, en integendeel bijkomende budgettaire ruimte creëerde.

### **DIBISS: Oprichting van de Dienst voor de Bijzondere Socialezekerheidsstelsels**

De Dienst voor de Bijzondere Socialezekerheidsstelsels (DIBISS) is de fusie van de DOSZ (Dienst voor de Overzeese Sociale Zekerheid) en de RSZ-PPO (Rijksdienst voor de sociale zekerheid van de provinciale en plaatselijke overheidsdiensten). Het Rekenhof heeft die oprichting onderzocht. Het rapporteert ook over de opvolging van de aanbevelingen die het sinds 2006 formuleerde met betrekking tot de DOSZ en analyseert de perspectieven van de DIBISS.

De doelstellingen in de bestuursovereenkomst 2015 van de DIBISS vormen een eerste stap in de goede richting, na een lange periode van beheer zonder bestuursovereenkomst wat de overzeese sociale zekerheid betreft. Het Rekenhof is van oordeel dat het essentieel is dat de verregaande revisie van het stelsel van de overzeese socialezekerheid geen nieuwe vertraging oploopt.

Een budgettaire balans van de fusie kan nog niet worden opgemaakt. Niettemin beveelt het Rekenhof de instellingen die betrokken zijn bij een fusie met de DIBISS aan om een boekhoudkundige tool in te voeren waarmee de kosten en besparingen van de toekomstige fusies duidelijk worden geïdentificeerd.

### **HVKZ: Beheer en organisatie**

In zijn Boek 2012 over de Sociale Zekerheid stelde het Rekenhof vast dat de Hulp- en Voorzorgskas voor Zeevarenden (HKVZ) door haar geringe omvang te weinig middelen had op het vlak van infrastructuur en organisatie, personeel en beheer om haar opdrachten naar behoren uit te voeren. In 2015 zijn de meeste van die problemen nog actueel. Omdat de openbare instellingen van sociale zekerheid in de volgende jaren moeten besparen op hun werkingskosten, dringt het Rekenhof er op aan dat zou worden onderzocht of de HVKZ als afzonderlijke instelling nog moet blijven bestaan.

### **RJV: Uitbetaling van vakantiegelden**

Het Rekenhof heeft de gevolgen onderzocht die de wetwijziging over de uitbetaling van het vakantiegeld heeft voor de Rijksdienst voor Jaarlijkse Vakantie. Sinds 2011 wordt het vakantiegeld betaald via overschrijving, terwijl dat in de jaren voordien via cheque gebeurde.

Omdat de RJV niet steeds beschikte over het rekeningnummer van de begunstigde, namen in 2011 de nog uit te betalen vakantiegelden sterk toe. In 2012 heeft de RJV zijn informaticatoepassing aangepast zodat hij het recht op vakantiegeld niet meer vaststelde als hij niet beschikte over een correct rekeningnummer. Om deze rekeningnummers te verkrijgen, heeft de RJV diverse initiatieven genomen maar die waren niet allemaal succesvol.

Het Rekenhof dringt erop aan dat de RJV steeds het recht op vakantiegeld zou vaststellen zodat alle schulden correct in de balans verschijnen. Bovendien moet de RJV in samenspraak met de

toezichhoudende minister nagaan of nog andere stappen mogelijk zijn om de nog ontbrekende rekeningnummers te achterhalen. Hierbij moet worden onderzocht in welke mate de privacywetgeving, die in hoofdzaak dient ter bescherming van de persoonsinformatie, verhindert dat de rechten van de betrokken arbeiders gevrijwaard blijven.

## **Sociale beleidsthema's**

In deel III komen een aantal onderzoeken aan bod over specifieke thema's van het sociale beleid.

### **RSZ: Verminderde bijdragen voor de aanvullende pensioenen van werknemers**

Het Rekenhof heeft het systeem van verminderde bijdragen onderzocht dat van toepassing is op de stortingen door de werkgevers om een aanvullend pensioen voor hun werknemers op te bouwen (tweede pijler). Om de uitbouw van die pijler aan te moedigen werd in 1989 een bijzondere socialezekerheidsbijdrage van 8,86 % in het leven geroepen die gunstiger is dan de gewone sociale bijdragen. Sinds 2012 is een bijkomende bijzondere bijdrage van 1,5 % verschuldigd als jaarlijks in totaal meer dan 30.000 euro per werknemer wordt gestort. De stortingen zijn onder bepaalde voorwaarden fiscaal aftrekbaar.

Om na te gaan of die twee bijdragen goed worden geïnd, toetst de RSZ zijn gegevens af aan die van de databank van aanvullende pensioenen. Die databank is echter niet volledig, onder meer omdat de fiscale sanctie die de aangifte van de pensioenverbintenissen oplegt, niet effectief is.

Dit beleid vertegenwoordigt voor de sociale zekerheid van werknemers een jaarlijkse kost van ongeveer 900 miljoen euro. Het haalt echter zijn doelstelling, nl. voldoende hoge pensioenen voor zoveel mogelijk werknemers te garanderen, niet. De reserves zijn heel ongelijk verdeeld over de werknemers en enkel een minderheid van de verworven reserves zal een betekenisvolle aanvulling boven het wettelijk pensioen bieden.

Bovendien wordt 20% van de kostprijs van dat sociale beleid in de vorm van bijdrageverminderingen (ongeveer 170 miljoen euro), uitsluitend gebruikt om aan een minderheid van werknemers (0,5 %) een hoog aanvullend pensioen te verzekeren.

### **RVA: Bruggpensioen bij herstructurerings – opvolging**

Het Rekenhof publiceerde in 2013 een verslag over het stelsel van werkloosheid met bedrijfstoeslag bij herstructurerings. Bij het nagaan van de uitvoering van zijn aanbevelingen constateerde het Rekenhof dat de FOD Werkgelegenheid, Arbeid en Sociaal Overleg (WASO) de erkenningsprocedure deels informatiseerde en daardoor standaardiseerde, maar het regelgevende kader daarbij niet uniformiseerde. De FOD bezorgt de erkenningsbeslissingen aan de Rijksdienst voor Arbeidsvoorziening (RVA) zodat die op basis daarvan werkloosheidsuitkeringen kan toekennen. De RVA blijkt die informatie echter niet zonder fouten of vergissingen te beheren. Ook ontbreekt voldoende interne controle binnen de RVA die correcte beleidsinformatie over het gebruik van dit stelsel waarborgt.

### **SIGeDIS vzw: Financiering van de projecten**

Door een overraming van de uitgaven beschikte SIGeDIS vzw eind 2013 over overtollige financiële middelen (26,6 miljoen euro). De vzw neemt deze middelen op in het eigen vermogen bij gebrek

aan duidelijke financiële bepalingen. Eind 2014 werden de reserves wel afgebouwd tot 20,4 miljoen euro door ze onder meer aan te wenden voor andere projecten (Athena en de pensioenmotor).

#### **Informatie voor de pers**

*Het Rekenhof controleert de openbare financiën van de federale Staat, de gemeenschappen, de gewesten en de provincies. Het draagt bij tot de verbetering van het overheidsbeheer door nuttige en betrouwbare informatie die voortvloeit uit een tegensprekelijk onderzoek, toe te zenden aan de parlementaire vergaderingen, aan de beheerders en aan de gecontroleerde diensten. Als collaterale instelling van het parlement werkt het Rekenhof onafhankelijk ten opzichte van de overheden die het controleert.*

Het *Boek 2015 over de Sociale Zekerheid* werd aan het federale parlement bezorgd. Het is samen met de samenvatting en dit persbericht terug te vinden op de website van het Rekenhof ([www.rekenhof.be](http://www.rekenhof.be)). De vorige Boeken (2010 tot 2014) zijn eveneens beschikbaar op de website.